

Vloga zavarovalniškega sektorja pri odzivanju na podnebne spremembe (2)

Nina Kelemen*

INSURANCE INDUSTRY RESPONSE TO CLIMATE CHANGE (2)

Weather and climate events (heat waves, droughts, floods, forest fires) are threatening plant and animal species. To mitigate further global warming, we must immediately begin ambitious adaptation to climate change. By preventing and mitigating risks, the insurance company helps protect the society and promotes innovation and economic development. Climate change poses increasing underwriting risk, which is why insurance companies have the opportunity to tackle climate risk more effectively through strategic guidance and standardised disclosures that will allow regulators and other stakeholders to better assess resilience to extreme climate events and the efficient transition to a low-carbon economy. On the other hand, it is the responsibility of insurance companies to proactively raise awareness of their key stakeholders about the risks of climate change.

JEL G22 Q54

4. Prostovoljna in obvezna trajnostna razkritja danes in jutri

Ključni deležniki zahtevajo od zavarovalnic vse obsežnejša razkritja, vezana na trajnostne vidike poslovanja in podnebne spremembe. Področje prostovoljnih in obveznih trajnostnih razkritij sta v preteklosti zaznamovali velika nepreglednost in neprimerljivost, zato se je pojavila zahteva po standardnih razkritjih, ki ključnim deležnikom in predvsem vlagateljem, omogočajo celovitejšo analizo odzivanja podjetja na podnebne spremembe. Ena izmed pomembnejših sprememb v evropskem prostoru bo direktiva o trajnostnem korporativnem poročanju (CSRD), katere sprejem pričakujemo konec letošnjega leta. Cilji predlagane direktive so večja primerljivost, zanesljivost in pomembnost nefinančnih informacij. Ker vse več subjektov deluje globalno, želi EU razviti direktivo, ki bo primerljiva in relevantna tudi v mednarodnem okolju. Na področju nefinančnega poročanja poznamo več standardov in priporočil, ki so se sčasoma razvijala, predvsem zaradi vse večjih potreb vlagateljev, zainteresirane javnosti in nadzornih institucij. Ponudba in uporaba sta tako razpršeni, da vse več subjektov podpira idejo o standardizaciji nefinančnega poročanja, podobno kot je bilo standardizirano finančno poročanje z mednarodnimi računovodskimi

standardi (IFRS). V evropskem prostoru se največkrat uporablja standard GRI.

Vodilna trajnostno naravnana podjetja že nekaj časa poročajo po smernicah projektne skupine za finančna razkritja v zvezi s podnebjem (TCFD). Gre za skupek priporočil za spodbujanje finančnih institucij in nefinančnih podjetij k razkrivanju informacij o tveganjih in priložnostih povezanih s podnebjem. Priporočila TCFD so splošno priznana kot verodostojne smernice za sporočanje informacij povezanih s podnebjem, ki so bistvene s finančnega vidika. Razkritja se osredotočajo na korporativno upravljanje, tveganja in priložnosti, strategijo ter cilje in kazalnike na področju podnebnih sprememb ter so hkrati vključena tudi v sorodna razkritja organizacije CDP, katere namen je spodbujati podjetja, mesta, države in regije k razkritjem povezanim s podnebnimi spremembami. V letu 2020 je k razkritjem CDP pristopilo več kot 9.600 podjetij, kar je 14-odstotno povečanje glede na leto 2019 in 70 % več od podpisa pariškega sporazuma (2016). Pomemben del vprašalnika so podatki o ogljičnem odtisu in porabi energije družbe ter aktivno vplivanje na družbe, ki jih podjetje finančno obvladuje. Dobra praksa razkritij TCFD bo vključena v vsebino nove direktive o trajnostnem korporativnem poročanju, katere namen je zagotoviti standardizacijo, primerljivost, merljivost in verodostojnost trajnostnih kazalnikov.

* Mag. Nina Kelemen, CFA, Zavarovalnica Triglav, d.d., Manager razvoja trajnostnega poslovanja Skupine Triglav

Poleg priporočil TCFD se v predlogu nove direktive CSRD upoštevajo predvsem standardi in okviri, ki so jih oblikovali pobuda za globalno poročanje (GRI), organizacija CDP, odbor za standarde poročanja o podnebnih spremembah (CDSB), odbor za računovodske standarde trajnosti (SASB), mednarodni svet za celovito poročanje (IIRC) ter sistem EU za okoljsko ravnanje in presojo. Vidik bistvenosti iz direktive o trajnostnem poročanju zajema bistvenost s finančnega vidika ter tudi bistvenost z okoljskega in družbenega vidika, medtem ko TCFD upošteva samo bistvenost s finančnega vidika.

Načelo dvojne bistvenosti pomeni, da se morajo podjetja in finančne institucije bolje zavedati, meriti in obravnavati tveganja negativnega vpliva svojih poslovnih dejavnosti na podnebje, pa tudi tveganja, ki jih podnebne spremembe pomenijo za njihovo poslovanje. Podjetja, ki so dolžna razkrivati nefinančne informacije v skladu z direktivo NFRD, bodo morala v nefinančno poročilo vključiti informacije o deležu prodaje, ki izvira iz proizvodov ali storitev povezanih z okoljsko trajnostnimi ekonomskimi aktivnostmi, ter deležem kapitala in operativnih izdatkov povezanih s sredstvi ali dejavnostmi, ki izvirajo iz okoljsko trajnostnih aktivnosti.

Hkrati se obetajo spremembe na področju globalnega standarda trajnostnega poročanja. Fundacija MSRP oziroma IFRS je lansko leto v okviru podnebne konference v Glasgowu (COP26) napovedala ustanovitev ISSB, ki je konec marca letošnjega leta objavil osnutka dveh standardov trajnostnih razkritij, o katerih trenutno poteka javno posvetovanje:

- MSRP S1 – splošne zahteve o razkritjih povezanih s trajnostnostjo;
- MSRP S2 – zahteve o razkritjih povezanih s podnebnimi spremembami.

Z novim predlogom standardov trajnostnih razkritij ISSB se vzpostavlja prvi mednarodni trajnostni standard, kar je pomemben mejnik v trajnostnem poročanju. Zahteve so vse večje predvsem pri investitorjih, ki se strinjajo, da bi sprejemali bolj informirane odločitve, če bi podjetja poročala po enotnem standardu. Pomembna razlika med predlogom MSRP in evropsko direktivo CSRD je v definiciji materialnosti. Razkritja ISSB sledijo vidiku materialnosti s finančnega vidika in so posledično namenjena investitorjem. Po drugi strani direktiva CSRD sledi logiki materialnosti v odnosu do okoljskih in družbenih izzivov ter je namenjena vsem deležnikom.

Obsežnejše razkrivanje informacij povezanih s podnebjem lahko finančnim in nefinančnim institucijam prinese določene koristi, in sicer boljše razumevanje s podnebjem

povezanih tveganj in priložnosti, boljše upravljanje tveganj ter učinkovito strateško načrtovanje; poveča raznolikost vlagateljev in zniža stroške kapitala; izboljša dialog s pomembnimi deležniki ter ne nazadnje izboljša ugled in trajnostno umestitev v okolje.

5. Tveganja iz naslova podnebnih sprememb

Osnovno poslanstvo zavarovalnice je razumevanje, prevzemanje in upravljanje tveganja. Z preprečevanjem in zniževanjem tveganja pomaga zavarovalnica zaščititi družbo, spodbuja inovacije in gospodarski razvoj. To je osnovni prispevek zavarovalniške dejavnosti k dobro delujoči in trajnostni družbi.

Za zavarovalnico so trajnostna tveganja pomembna, ker deluje v vlogi: (1) prevzemnika tveganja, (2) upravljavca tveganja in (3) investitorja v finančna sredstva. V zadnjem obdobju so v ospredju trajnostnih tveganj tveganja podnebnih sprememb, kar je povezano z nujnostjo ukrepanja finančnih in nefinančnih institucij v smeri blažitve prihodnjih škodljivih vplivov in prilagajanja na nove okoliščine. Iz naslova podnebnih sprememb bo v prihodnosti v poslovnem okolju pričakovati nenadne in nepredvidljive spremembe, kar bo od zavarovalnic zahtevalo vse več prilagodljivosti, odzivnosti in odpornosti.

Tveganja iz naslova podnebnih sprememb se v sektorju zavarovalništva zaradi regulativnih zahtev in razkritij obravnavajo ločeno. V primerjavi s tradicionalnimi tveganji gre za relativno novo vrsto tveganja v zavarovalniškem in finančnem sektorju. Med snovalci politik in nadzorniki je podnebno tveganje z veliko hitrostjo pridobilo prednostno vlogo. Zaradi razmeroma nove tematike konsenz glede uporabe standardne metodologije še ni bil dosežen. Podnebne spremembe prinašajo pomembna finančna tveganja za finančni sektor in s tem tudi za zavarovalnice. Tveganja iz tega naslova bodo vplivala na varnost poslovanja in tudi na zavarovanost posameznih tveganj z vidika cene in ponudbe. Finančna tveganja iz naslova podnebnih sprememb se nanašajo na fizična tveganja in tudi na tveganja prehoda na ogljično nevtrarno gospodarstvo.

Tveganja prehoda (angl. transition risk) so povezana s prehodom gospodarstva v nizkoogljično in na podnebne spremembe neobčutljivo gospodarstvo s ciljem doseganja zavez pariškega sporazuma, kar bo lahko vplivalo na cenovne spremembe sredstev, predvsem v gospodarskih dejavnostih, ki so visokoogljične. Celoten proces prilagoditve na nove razmere je trenutno dokaj negotov zaradi dejavnikov povezanih s spremembo regulative in politik, morebitnih disruptivnih novih tehnologij ali poslovnih

modelov ter sprememb preferenc družbe. Taka tveganja so največja v primeru hitrega prehoda, ki po priporočilih projektne skupine za finančna razkritja v zvezi s podnebjem (TCFD) vključujejo:

- tveganja uvedbe novih politik oziroma zakonodajnih podlag (spremembe na področju energetske učinkovitosti, mehanizmov za določanje cen ogljika ali politik za spodbujanje trajnostne rabe zemljišč);
- pravna tveganja iz naslova odškodninske odgovornosti (tveganje sodnih postopkov zaradi nezadostnega zmanjšanja škodljivih vplivov na podnebje ali nezadostne prilagoditve podnebnim spremembam ali v primeru zavarovalnic zaradi neprimerne upravljanja podnebnih tveganj in/ali s tem povezanih razkritij);¹
- tehnološka tveganja (uvedba novih tehnologij, ki so manj škodljive za okolje);
- tveganja tržnega razpoloženja (spremembe preferenc potrošnikov oziroma kupcev k izdelkom in storitvam, ki manj škodujejo podnebjem);
- tveganja ugleda (težave pri privabljanju novih in zadrževanju obstoječih strank, zaposlenih, poslovnih partnerjev in vlagateljev, če ima podjetje sloves, da škoduje podnebjem).

Fizična tveganja (angl. physical risks) predstavljajo fizične učinke na vrednost premoženja (npr. nepremičnin) zaradi podnebnih sprememb in podobno. Vključujejo predvsem:

- neposredna oziroma akutna fizična tveganja, ki izhajajo iz večje jakosti in pogostnosti vremenskih in podnebnih dogodkov, kot so nevihte, poplave, požari ali vročinski valovi, ki lahko zmanjšajo vrednost premoženja zavarovalnice ali vplivajo na vrednost sredstev, hkrati pa pri zavarovalnici lahko povzročijo povečanje pogostnosti in velikosti škod;
- dolgoročna oziroma kronična fizična tveganja, ki izhajajo iz dolgoročnih podnebnih sprememb, kot so temperaturne spremembe, dvig morske gladine in podobno, kar lahko vpliva na povečanje pogostnosti in velikosti škod ter na vrednost finančnih naložb in vpliv drugih posrednih vplivov (migracije, epidemije itd.). Dolgoročna tveganja bodo lahko vplivala na fizična sredstva zavarovalnic, sredstva in obveznosti. Za življenjske zavarovalnice so taka tveganja povezana z večjo umrljivostjo zaradi vročinskih valov in drugih posledic povezanih z višjo temperaturo ozračja.

¹ EIOPA v svojih analizah tega tveganja ni posebej izpostavljala, ker je trenutno premalo primerov v literaturi glede načina vključitve tega dejavnika v analizo scenarijev.

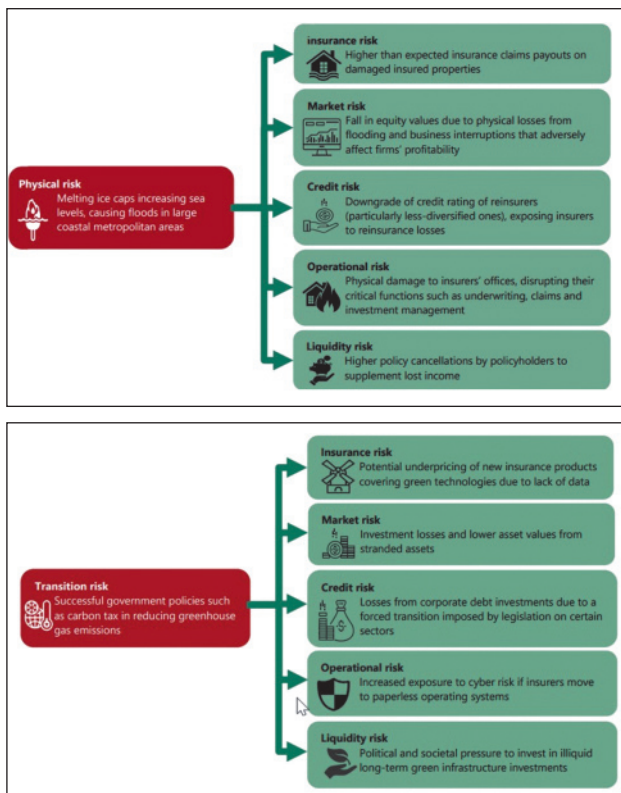
V svoji študiji EIOPA definira transmissijske kanale za podnebna tveganja, ki so opisani v nadaljevanju. Osredotoča se samo na nekatera zgoraj omenjena tveganja podnebnih sprememb in na načine njihove manifestacije. Analiza omogoča zavarovalnicam prepoznavanje podnebnih tveganj, ocenjevanje vpliva na vrednost sredstev in obveznosti ter ustrezno upravljanje prepoznanih tveganj. Pri fizičnih tveganjih so možni naslednji škodljivi vplivi pri posamezni podvrsti tveganja:

- Tveganje zavarovalnega dela vpliva na vrednost obveznosti zaradi večjih pričakovanih škod na premoženjskih zavarovanjih ter višje smrtnosti na življenjskih in zdravstvenih zavarovanjih.
- Tržno tveganje vpliva na vrednost sredstev zaradi sprememb cen sredstev (npr. prekinjeno poslovanje, šoki na delniških trgih).
- Kreditno tveganje vpliva na vrednost sredstev zaradi poslabšanja kreditne kakovosti partnerjev, dolžnikov, izdajateljev obveznic, pozavarovalnic iz naslova podnebnih sprememb (npr. šoki na obrestnih in obvezniških trgih).
- Operativno tveganje vpliva na vrednost sredstev – motnje v izvajanju lastne dejavnosti in/ali sredstev zaradi škode na objektih.
- Likvidnostno tveganje, ki vpliva na vrednost sredstev in obveznosti zaradi nepričakovano visokih izplačil ali sistemskih tveganj ekonomskega okolja.

Pri tveganjih prehoda so mogoči naslednji škodljivi vplivi pri posamezni podvrsti tveganja:

- Tržno tveganje vpliva na vrednost sredstev zaradi morebitnih popravkov vrednosti na finančnih sredstvih predvsem v sektorjih z visokim ogljičnim odtisom.
- Kreditno tveganje vpliva na vrednost sredstev zaradi slabše kreditne kakovosti dolžnikov, partnerjev, izdajateljev obveznic kot posledica neustreznega odziva na zeleni prehod.
- Zavarovalno tveganje vpliva na vrednost obveznosti iz naslova manjšega obsega zavarovalnega posla, saj večja jakost in pogostnost vremenskih in podnebnih dogodkov prineseta zvišanje cen zavarovanj (premoženjska) in spremembe pričakovanih strank glede trajnostnih dejavnikov v policah življenjskega zavarovanja.
- Pravno tveganje, ki vpliva na zavarovalni del (večje škode iz naslova poklicne odgovornosti organov upravljanja in nadzora za škode povzročene okolju).
- Pravno tveganje, ki vpliva na vrednost sredstev in obveznosti (odškodninska odgovornost zaradi neustreznega odziva zavarovalnic na blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe).

Slika 9: Prikaz potencialnih vplivov podnebnih tveganj

Vir: Financial Stability Institute (2019).

Pri fizičnih tveganjih se ocena tveganj modelira kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno, pri tveganju prehoda pa kratkoročno in srednjeročno. Za oceno finančnih učinkov tveganj prehoda na vrednost sredstev so na voljo različne metodologije v odvisnosti od naložbenega razreda (državne, podjetniške obveznice, delnice, nepremičnine, infrastrukturni projekti). Analiza se lahko izvede na ravni izpostavljenosti posamezne naložbe oziroma izdajatelja, vrste naložbenega razreda, sektorja ali države. Pri oceni fizičnih tveganj se analizira vpliv večje jakosti in pogostnosti vremenskih in podnebnih dogodkov na premoženjska zavarovanja ter višje temperature zraka na življenjska in zdravstvena zavarovanja. Letna obnova večine premoženjskih zavarovalnih polic zavarovalnicam omogoča, da postopoma spremljajo škodljive vplive podnebnih sprememb ter razmišljajo o strategiji cenovne politike in/ali novih produktih. Učinki povečanega fizičnega tveganja iz naslova podnebnih sprememb so na strani sredstev primarno odvisni od deleža naložb, ki so neposredno ali posredno investirane v realna sredstva (stavbe, infrastrukturni projekti itd.).

Z vidika analize škodljivih vplivov tveganj prehoda na vrednost sredstev so najbolj relevantne naslednje gospodarske dejavnosti:

- pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina;
- proizvodnja električne energije (pri čemer je treba razlikovati med proizvodnjo električne energije, ki je večinoma vezana na premog, in preostalimi viri);
- avtomobilski sektor (pri čemer je treba razlikovati med avtomobili na klasična pogonska goriva in hibridi/električnimi avtomobili);
- proizvodnja cementa, apna, mavca;
- proizvodnja surovega železa, jekla, ferrozlitin;
- pridobivanje premoga;
- pomorski in letalski promet.

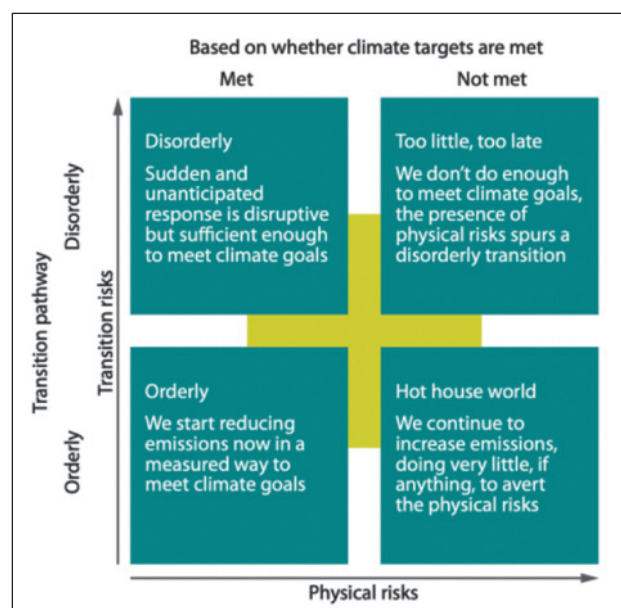
Slabost analize škodljivih vplivov na ravni sektorja je, da ne prepozna posameznih podjetij, ki so z vidika prilagajanja na podnebne spremembe uspešnejša. Zato je z vidika tveganja prehoda na strani sredstev treba identificirati podjetja, ki so bolj pripravljena na zeleni prehod ter imajo sprejete ustrezne strateške usmeritve s konkretnimi in merljivimi cilji.

Pri modeliranju fizičnih tveganj in tveganj prehoda se priporoča uporaba modela NGFS, ki se osredotoča na možnosti bodočih scenarijev do leta 2100 po dveh dimenzijah, in sicer z vidika:

- skupnega obsega blaženja podnebnih tveganj;
- načina prehoda na nizkoogljično gospodarstvo, torej, ali bo prehod urejen ali neurejen, nepričakovan in takojšen.

Kadar koli govorimo o tveganjih, povezanih s podnebnimi spremembami, moramo razmišljati tudi o številnih priložnostih.

Slika 10: Prikaz scenarijev podnebnih tveganj po modelu NGFS

Vir: NGFS, 2021.

stih. Tak vidik zagovarja tudi projektna skupina TCFD, ki v svojih smernicah prostovoljnih razkritij poleg podnebnih tveganj vključuje poglavje glede priložnosti. Vodilne evropske in svetovne zavarovalnice te priložnosti že prepoznajo v svojih dejavnostih zavarovanja in investiranja.

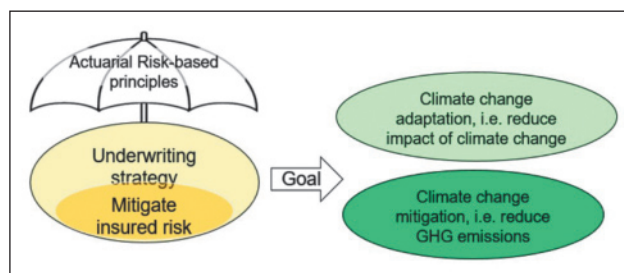
6. Priložnosti

Podnebne spremembe za zavarovalniški sektor prinašajo priložnosti z vidika ponudbe kreativnih in inovativnih produktov ter storitev. S tem strankam in poslovnim partnerjem ponujajo podporo pri blaženju in prilagajanju na podnebne spremembe ter zmanjšanju morebitnih izpostavljenosti podnebnim tveganjem. Zavarovalnice lahko s svojim strokovnim znanjem in izkušnjami na področju upravljanja tveganj in produktov spodbujajo stranke, druge ključne deležnike in zavarovalniški sektor k spremembam. Glede na visoko kompleksnost podnebnih tveganj in nepredvidljivost v svetu lahko odigrajo ključno vlogo pri prispevanju k zelenemu, pravičnemu in trajnostnemu poslovanju. Na globalnih zavarovalnih trgih je opazno povečanje finančnih naložb v energetsko učinkovite stavbe, obnovljive vire in ogljičnonevtralni promet, v inovativne zelene oziroma trajnostne zavarovalne produkte na področju premoženjskih zavarovanj in v zelene zavarovalno-naložbene produkte na področju življenjskih zavarovanj.

Eden izmed možnih načinov so zavarovalni produkti, ki v primeru škode iz naslova vremenskih, podnebnih ali drugih dogodkov spodbujajo obnovo iz bolj odpornih ali zelenih in/ali trajnostnih materialov. Gre za t. i. produktno linijo »gradimo nazaj bolje« (ang. rebuilding better).

Na trgu se pojavlja tudi t. i. zavarovanje z učinkom (angl. impact underwriting), ki lahko prispeva k prilagoditvi in blažitvi podnebnih sprememb z uporabo podatkov, strokovnim znanjem in oceno tveganja z namenom spodbuditi imetnike polic k preventivnemu vedenju. Pri tej vrsti kritja zavarovalnice z ustreznimi cenami polic, pogodbenimi določili in strategijo razvoja produkta upoštevajo ukrepe, ki prispevajo k prilagajanju in blaženju podnebnih sprememb.

Slika 11: Primeri zavarovalnih produktov povezanih s podnebnimi spremembami

Vir: EIOPA (2020).

Pogosto je mogoče opaziti tudi produkte, ki ponujajo nižjo premijo v primeru preventivnih ukrepov stranke (npr. nižja premija za lastnike hiše, ki imajo dodatno protipoplavno zaščito). Gre za t. i. zavarovalno premijo na podlagi tveganja (angl. risk-based insurance premium).

Zavarovalnice objavljajo informacije glede tveganja poplav na svoji spletni strani in definirajo vnaprej znane popuste v primeru boljše preventive pred poplavami. Študija EIOPA (2020) navaja še naslednje primere produktov blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe:

- V ZDA obstaja program s projekcijami bodočih poplav, ki izračuna premije glede na polno tveganje za posamezna območja in vrsto ter karakteristike nepremičnine ter tudi faktorje za prilagoditev višine premije.
  - V Severni Karolini zahteva zakonodaja od nekaterih zavarovalnic popuste za preventivo pred hurikani. Ena izmed zavarovalnic je leta 2012 ponujala kredite za obnovo domov in za investicije v preventivo pri prenovi.
  - Nekatere zavarovalnice ponujajo popuste za vozila z nizkimi izpusti TGP (električna, hibridna, vozila na plin). S tem prek ugodnejše premije spodbujajo nakupe električnih in hibridnih vozil.
  - V Veliki Britaniji je veliko primerov avtomobilskih zavarovanj, pri katerih je višina premije vezana na prevožene kilometre (angl. pay as you drive). Tako spodbujajo manjši obseg prevoženih kilometrov in prispevajo k blaženju podnebnih sprememb.
  - Nekatere zavarovalnice ponujajo popuste na premije premoženjskih zavarovanj za zelene stavbe. Nepremičnine s pridobljenim zelenim certifikatom (energetska učinkovitost, solarni paneli, zemeljske hiše) imajo nižje izpuste TGP. Ugodnejše premije lahko vplivajo na odločitve zavarovancev glede prenove in gradnje stavb. Pri višini premije ocenjujejo tudi druge vedenjske parametre, pri katerih je mogoče oceniti profil tveganja zavarovanca. Študije kažejo, da so trajnostni zavarovanci manj tvegani. Hkrati so zeleni ogrevalni in hladilni sistemi bolj varni, ker porabijo manj elektrike, zato je tveganje požara nižje.
  - Priložnosti se pojavljajo tudi na področju svetovanja korporativnim strankam z namenom boljše prilagoditve na podnebne spremembe in spodbujanja ravnanja, ki zmanjšuje izpuste TGP. Pozitivni učinki takih storitev so posredni, dolgoročni in posledično težje merljivi.
- Po podatkih ameriške baze produktov (Climate Smart Insurance Products), ki spremlja ponudbo produktov na področju naslavljanja podnebnih sprememb, je približno 50 % trenutne ponudbe produktov povezanih z zavarovanjem zelenih stavb in opreme ter obnovljivih virov energije.

Z vidika preudarnosti in previdnosti je pomembno, da zavarovalnice pri kreiranju novih produktov in storitev upoštevajo učinke zavarovalne dejavnosti na dejavnike podnebnih sprememb in trajnosti. Pri oblikovanju produktne politike je seveda treba upoštevati načelo konsistentnosti z aktuarskimi načeli tveganja.

Zavarovalnice in pozavarovalnice so med največjimi institucionalnimi investitorji finančnih sredstev. EU je v svojem akcijskem načrtu o financiranju trajnostne rasti začela ambiciozno in celovito strategijo za trajnostno financiranje. Eden od ciljev tega akcijskega načrta je, da se kapitalski tokovi preusmerijo k trajnostnim naložbam in da mora premik kapitalskih tokov k bolj trajnostnim dejavnostim temeljiti na skupnem celostnem razumevanju okoljske trajnostnosti dejavnosti in naložb. V tej luči bodo zavarovalnice postale pomembnejši investitor v zelene in trajnostne naložbene razrede. Že v letu 2021 je bilo na obvezniških trgih mogoče zaznati rekordno rast zelenih in trajnostnih obveznic ter obveznic z družbenim učinkom. Z uredbo SFDR se bo povečala ponudba zelenih in trajnostnih skladov. Pričakovani razcvet trajnostnega investiranja bo najpomembnejši mejnik na področju upravljanja finančnih sredstev od obdobja nastanka pasivnih skladov dve desetletji nazaj. Učinki na spremembo finančnega prostora bodo po nekaterih ocenah enormni. Pričakovane spremembe ne odsevajo samo že sprejetih in pričakovanih sprememb zakonodaje EU, ampak so tudi posledica pričakovanega povpraševanja malih in institucionalnih

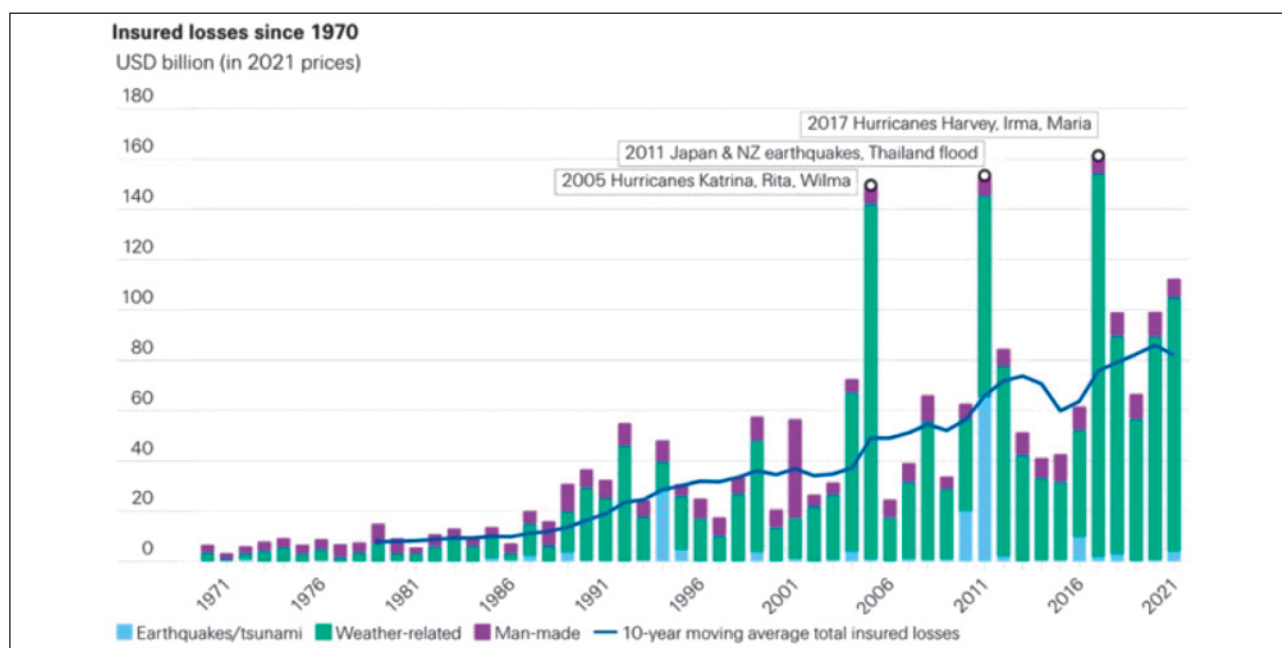
vlagateljev, ki bodo z vključevanjem trajnostnosti zelo spremenili svoje naložbene preference.

Naložbene priložnosti za zavarovalnice se bodo pojavile tudi v okviru neposrednih ali posrednih investicij v zelene infrastrukturne projekte, nove tehnologije, obnovljive vire energije, projekte zajema in hrambe ogljika ter zelene nepremičnine.

7. Odziv zavarovalnic na podnebne spremembe

Z vremenom povezane nesreče so leta 2017 povzročile rekordnih 283 milijard evrov gospodarske škode, do leta 2100 pa bi lahko prizadele do dve tretjini evropskega prebivalstva. Obseg škod iz naslova podnebnih sprememb naj bi se v naslednjih dvajsetih letih na ključnih globalnih trgih, kot so Kitajska, Francija, Nemčija in Velika Britanija, povečal za 120 %. Obseg zavarovalnih premij naj bi se do leta 2040 zaradi podnebnih sprememb povečal za 41 %. Portfelji prihodnosti na področju premoženjskih zavarovanj bodo bolj tvegani in kompleksni. Po drugi strani se bo globalni delež avtomobilskih zavarovanj v premoženjskih zavarovanjih zaradi pametnih in varnejših vozil do leta 2040 zmanjšal za slabih 10 %. Pri tem bo več priložnosti v državah v razvoju, kjer se bo z rastočimi dohodki povečevalo lastništvo avtomobilov. Podnebne spremembe pomenijo, poleg hitre gospodarske rasti, digitalizacije in urbanizacije, velik izziv za zavarovalniško dejavnost. Zato se vodilne zavarovalnice že dejavno ukvarjajo z vključevanjem podnebnih tveganj v celovit si-

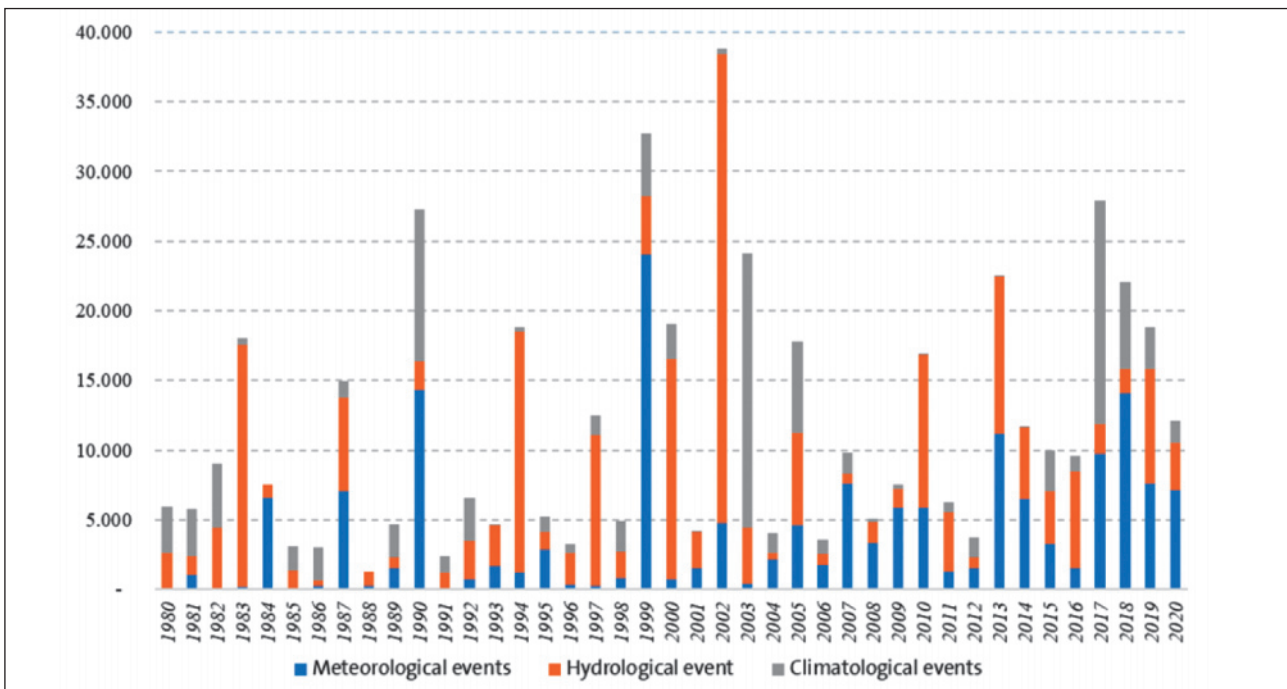
Slika 12: Zavarovane izgube iz naslova ekstremnih dogodkov*2

Vir: Vir: Swiss RE Institute./ (2021).

*2 Ekstremni dogodki, ki jih povzroča človek, so kemične nesreče, kemični ali biološki napadi, eksplozije, napadi na nuklearke, nesreče v letalskem in železniškem prometu ipd.

Slika 13: Obseg vremenskih in podnebnih dogodkov v državah EU v obdobju 1980–2020 (v mio EUR)

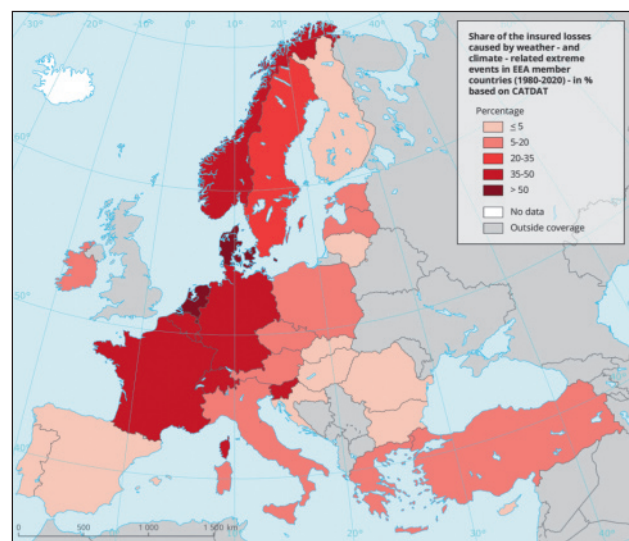

Vir: EEA (2021).

stem upravljanja tveganj, z upravljanjem izpostavljenosti in iskanjem novih rešitev za krepitev odpornosti. Iz slike, ki prikazuje obseg ekonomskih izgub povezanih z vremenskimi in podnebnimi dogodki v EU v obdobju 1980–2020, je razvidno, da so taki dogodki vse pogostejši. Razmeroma majhno število dogodkov (okrog 3 %) je povzročilo glavino ekonomske škode (okrog 60 %). Spremenljivost dogodkov je sicer na letni ravni velika, zato je zelo težko prepoznati trende. Kljub temu je pričakovati, da bodo izgube v prihodnjih letih brez ustreznih politik blaženja podnebnih sprememb še večje. Namen zelenega prehoda EU je zagotoviti prilagoditev na vplive podnebnih sprememb in z večjo odpornostjo zmanjšati prihodnje ekonomske izgube in druge škodne učinke. Podnebno povezani dogodki, kot so temperaturni ekstremi, močni nalivi in suše, predstavljajo velika tveganja za človeštvo. Ocena prihodnjih stroškov ni odvisna samo od pogostnosti in jakosti podnebnih sprememb, ampak tudi od rasti prebivalstva in vrednosti sredstev. Zato je za prilagoditev in upravljanje tveganj iz naslova podnebnih sprememb nujno celovito in integrirano ravnanje, ki temelji na preventivi, pripravljenosti, odzivnosti in okrevanju. Ekonomski učinki ekstremnih vremenskih dogodkov so bili v absolutnem znesku največji v Nemčiji, Franciji in Italiji, največje izgube na prebivalca pa so bile zabeležene v Švici, Sloveniji in Franciji. V povprečju je bil delež zavarovanih škod na ravni 23 %, pri čemer sta največji delež zavarovanih škod imeli Danska in Nizozemska. Podnebne spremembe predstavljajo vse večje izzive, zato imajo zavarovalnice priložnost, da se bolj učinkovito soočijo

s temi izzivi z jasnimi strateškimi usmeritvami in s standardiziranimi podnebnimi razkritji, ki bodo regulatorjem in drugim deležnikom omogočili boljšo oceno glede odpornosti na ekstremne vremenske dogodke in glede učinkovitega prehoda na nizkoogljično gospodarstvo. Hkrati imajo zavarovalnice nalogo, da glede podnebnih sprememb proaktivno ozaveščajo dobavitelje in stranke ter vzpostavijo ustrezne metodologije za sprejem strank v zavarovanje, izbiro dobaviteljev in zunanjih upravljavcev naložb.

Slika 14: Delež zavarovanih škod iz naslova vremenskih in podnebnih dogodkov v obdobju 1980-2020 v posameznih državah EU

Vir: EEA (2021).

Strateške usmeritve tujih zavarovalnic na področju trajnosti so primarno usmerjene v vključevanje trajnostnih vidikov (tveganj in priložnosti) na področju naložb in zavarovalništva, oblikovanje trajnostnih (zelenih) zavarovalnih produktov ter v trajnostna razkritja. Vse pomembneje vpliva na trajnostno poslovanje zavarovalnic tudi evropski zeleni dogovor, katerega posledica so številne regulative in direktive, ki od zavarovalnic zahtevajo obsežnejša razkritja in poročanje na področju trajnosti ter ki spodbujajo zavarovalnice k iskanju inovativnih modelov na področju naložb in zavarovalnega posla.

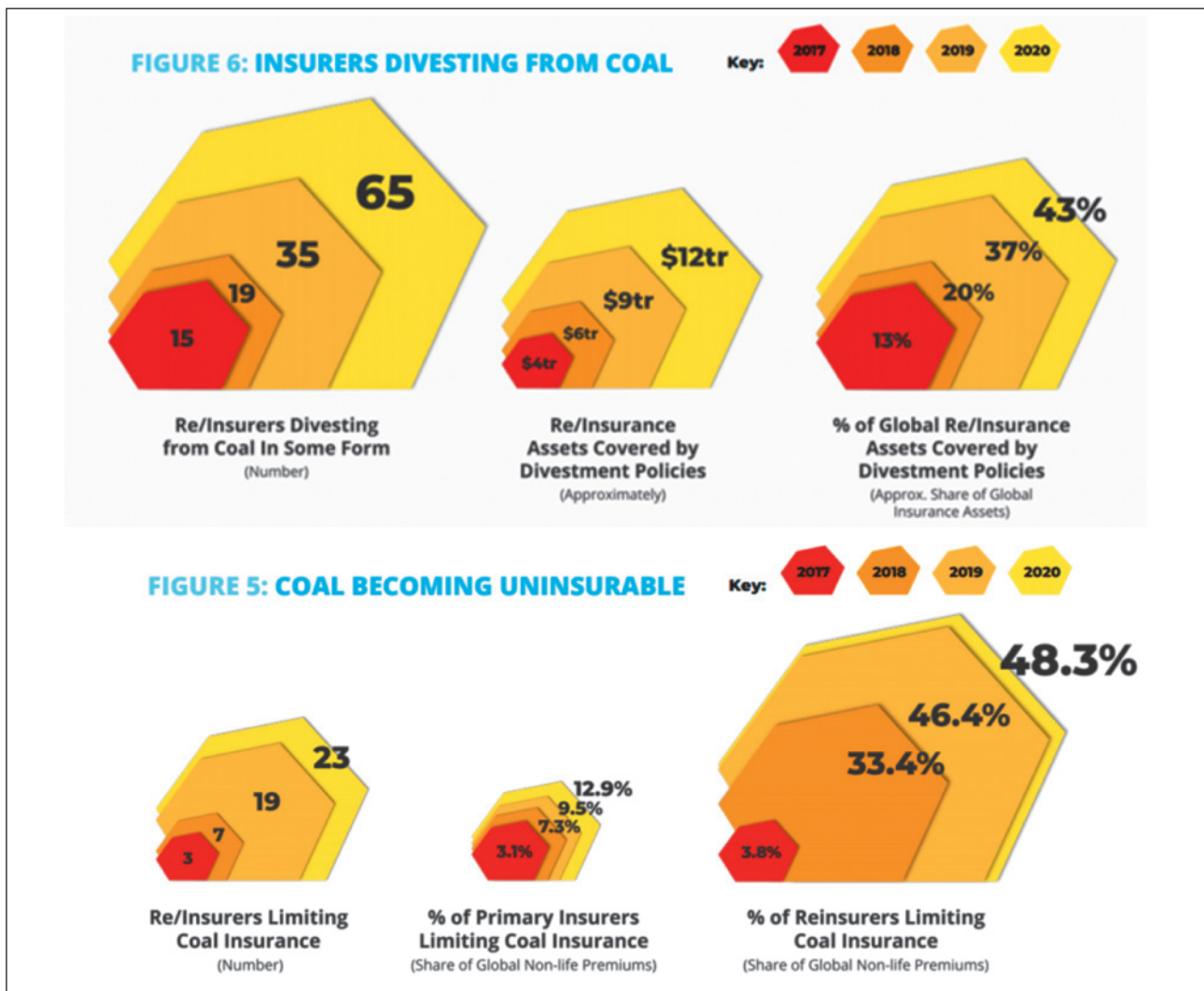
Dobre prakse tujih zavarovalnic se osredotočajo na naslednja področja in cilje strategije trajnostnega razvoja:

- **Upravljanje premoženja** – povečanje deleža zelenih naložb, vključevanje trajnostnih tveganj, trajnostna naložbena politika, omejitev investiranja v gospodarske dejavnosti vezane na premog/nafto/plin, ponudba

trajnostnih in zelenih produktov, ogljična nevtralnost naložbenih portfeljev.

- **Zavarovalništvo** – ponudba trajnostnih produktov, omejitev zavarovalnih kritij v gospodarskih dejavnostih vezanih na premog/nafto/plin, vključevanje trajnostnih in podnebnih tveganj.
- **Vključevanje tveganj podnebnih sprememb v celovito upravljanje tveganj** – oblikovanje simulacij, kako bodo podnebne spremembe vplivale na sredstva in obveznosti ter s tem na poslovanje zavarovalnice.
- **Lastno delovanje** – zniževanje ogljičnega odtisa podjetja, energetska prenova stavb, povečanje deleža odjema električne energije iz obnovljivih virov, spodbujanje trajnostne mobilnosti, ustrezna politika glede službenih potovanj s ciljem zniževanja ogljičnega odtisa, zadovoljstvo zaposlenih, skrb za zdravje zaposlenih, izobraževanje.

Slika 15: Trend zniževanja izpostavljenosti do gospodarskih dejavnosti povezanih s premogom v naložbenih in zavarovalnih portfeljih globalnih zavarovalnic

Vir: Insurance Europe (2021).

- **Poslovni partnerji** – ustrezen skrbni pregled dobaviteljev in partnerjev glede trajnostne naravnosti.
- **Korporativno upravljanje** – ustrezne interne politike in prostovoljne zaveze.

Veliko evropskih zavarovalnic je v zadnjem obdobju pristopilo k načelom Združenih narodov za trajnostno zavarovalništvo (PSI). V zadnjem času pridobiva priljubljenost tudi pobuda SBT («Science Based Target»), v kateri neodvisni strokovnjaki preverijo, ali so zastavljeni strateški cilji podjetja glede odzivanja na podnebne spremembe dovolj ambiciozni za doseganje ogljične nevtralnosti. Gre za znanstveno podprte cilje, ki podjetjem in finančnim institucijam zagotavljajo jasno opredeljeno pot za zmanjšanje izpustov TGP. Vse pomembnejša pa so seveda tudi prostovoljna in obvezna razkritja na področju odzivanja na podnebne spremembe. Ključni elementi razkritij so korporativno upravljanje tveganj in priložnosti povezanih s podnebnimi spremembami, strateške smernice na tem področju, upravljanje podnebnih tveganj ter izbrani kazalniki, cilji in usmeritve z namenom ocenjevanja relevantnih podnebnih tveganj in priložnosti. Če so v preteklosti investitorji analizirali le finančna poročila podjetij in pred nekaj leti prva trajnostna poročila, bodo v bližnji prihodnosti večji pomen pridobila razkritja zavarovalnic glede odzivanja na podnebne spremembe.

Sklepne misli

Posledice podnebnih sprememb so očitne že danes. Jakost in pogostnost izjemnih vremenskih in podnebnih dogodkov ter tudi katastrofalnih izgub se bosta v prihodnosti najverjetneje povečali. Zavarovalniški sektor s svojim delovanjem in strokovnim znanjem lahko bistveno pripomore k prilagajanju na podnebne spremembe in tako prispeva k trajnostnemu razvoju. Zavarovalnice so s svojimi kapacitetami v dobrem položaju, da lahko ocenjujejo tveganja iz naslova podnebnih spremembe in obseg potencialnih škod/izgub, zmanjšujejo ranljivost in povečujejo odpornost s spodbujanjem preventivnega ravnanja, skrbijo za varnost naložb s povečanjem investicij v zelene dejavnosti prihodnosti ter s kritjem posledic izjemnih vremenskih dogodkov zagotavljajo podporo gospodarstvu in družbi.

Odziv zavarovalniškega sektorja na podnebne spremembe ni samo moralna in etična odgovornost z vidika nevarnih posledic podnebnih sprememb, ki ogrožajo naš planet in življenje na njem. Zavarovalnice imajo poslovno obveznost, da ohranijo svoj tržni položaj,

zavarovalne police in naložbene portfelje ter ustvarjajo nove trge in zelene naložbe. Pred nami je obdobje obsežne regulative in zakonodaje, povečanih zahtev ključnih deležnikov in razkritij povezanih s podnebnimi spremembami. Leto 2021 lahko v zavarovalniškem sektorju označimo kot leto ozaveščanja, leto 2022 pa že kot leto konkretnih načrtov in/ali odzivov na podnebne spremembe. Zavarovalnice, ki bodo v zelenem prehodu prepoznale tudi priložnosti, bodo najuspešnejše v soustvarjanju trajnostne prihodnosti.

Viri

- ARSO. Kaj pomeni 1,5 °C namesto 2 °C toplejše Zemljino površje za Slovenijo? 2018.
- ARSO. Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja. Povzetek temperaturnih in padavinskih povprečij. 2018.
- ARSO. Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja. Povzetek dejavnikov okolja z vplivom na kmetijstvo in gozdarstvo. 2018.
<https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/povzetek-podnebnih-sprememb-agro.pdf>
- ARSO. Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja. 2018. Sintezno poročilo – prvi del.
<https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/povzetek-podnebnih-sprememb-temp-pad.pdf>
- Barišič, Ana. Climate Change Impact and Adaptation in Croatian Transport Sector. 2018.
- Carbon Brief. Global population (left) in billions and global gross domestic product (right) in trillion US dollars on a purchasing power parity (PPP) basis.
- Climate Adapt. From Risk to Opportunity, Insurer responses to climate change. 2020
<https://climate-adapt.eea.europa.eu/metadata/publications/from-risk-to-opportunity-insurer-responses-to-climate-change>
- Climate Smart Insurance Products Search. California Department of Insurance. 2022.
https://interactive.web.insurance.ca.gov/apex_extprd/f?p=142:1
- European Environment Agency. EEA. Projected changes in annual mean temperature and annual precipitation. 2016.
<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/figures/projected-change-in-annual-mean>
- European Environment Agency. EEA. Economic losses from climate-related extremes in Europe. 2021.
<https://www.eea.europa.eu/ims/economic-losses-from-climate-related>
- European Insurance and Occupational Pensions Authority. EIOPA. Discussion paper on nonlife underwriting and pricing in light of climate change. 2020.
<https://www.eiopa.europa.eu/sites/default/files/publications/consultations/non-life-underwriting-and-pricing-in-light-of-climate-change-discussion-paper.pdf>
- European Insurance and Occupational Pensions Authority. EIOPA. Methodological Principles of Insurance Stress Testing – Climate Change Component. 2022.
https://www.eiopa.europa.eu/sites/default/files/financiy/insurance_stress_test/methodological_principles_of_insurance_stress_testing_-_climate_change_component.pdf
- European Insurance and Occupational Pensions Authority. EIOPA. Sensitivity analysis of climate-change related transition risks. 2020.
https://www.eiopa.europa.eu/document-library/publication/sensitivity-analysis-of-climate-change-related-transition-risks_en

- Explainer. How 'Shared Socioeconomic Pathways' explore future climate change. April 2018. <https://www.carbonbrief.org/explainer-how-shared-socioeconomic-pathways-explore-future-climate-change>
- Financial Stability Institute. FSI Insights on policy implementation No 20. Turning up the heat – climate risk assessment in the insurance sector. Patrick Cleary, William Harding, Jeremy McDaniels, Jean-Philippe Svoronos and Jeffery Yong. 2019. <https://www.bis.org/fsi/publ/insights20.pdf>
- Germanwatch. Global Climate Risk Index 2021. Who Suffers Most from Extreme Weather Events? Weather-Related Loss Events in 2019 and 2000-2019. https://www.germanwatch.org/sites/default/files/Global%20Climate%20Risk%20Index%202021_2.pdf
- Hrvatska je jedna od europskih država koju će klimatske promjene ekonomski najviše oštetiti. Evo kako to ublažiti... <https://www.jutarnji.hr/planet/hrvatska-je-jedna-od-europskih-drzava-koju-ce-klimatske-promjene-ekonomski-najvise-ostetiti-evo-kako-to-ublaziti-15121670>. 2021.
- I4CE. Institute for Climate Economics. Where do the five new IPCC scenarios come from?2021. <https://www.i4ce.org/where-do-the-five-new-ipcc-scenarios-come-from-climate/>
- Insurance Europe. <https://www.insuranceeurope.eu/>. 2021.
- Insurance portal. Climate change is transforming the insurance industry. Kate McCaffery. 2022. <https://insurance-portal.ca/society/climate-change-is-transforming-the-insurance-industry/>
- Klimatske promene u Srbiji – šta znamo do sad, a šta nas čeka. 2021. <https://www.economia.rs/klimatske-promene-u-srbiji/>
- Montenegro Third National Communication on Climate Change. 2020. https://www4.unfccc.int/sites/SubmissionsStaging/NationalReports/Documents/8596012_Montenegro-NC3-1-TNC%20-%20MNE.pdf
- Network for Greening the Financial System. NGFS. Climate Scenarios for central banks and supervisors. 2021. https://www.ngfs.net/sites/default/files/media/2021/08/27/ngfs_climate_scenarios_phase2_june2021.pdf
- Republic of Macedonia. Ministry of Environment and Physical Planning. Enhanced Nationally Determined Contribution. 2021. [https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/PublishedDocuments/Ther%20Republic%20of%20North%20Macedonia%20First/Macedonian%20enhanced%20NDC%20\(002\).pdf](https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/PublishedDocuments/Ther%20Republic%20of%20North%20Macedonia%20First/Macedonian%20enhanced%20NDC%20(002).pdf)
- SEE2020 SERIES. Regional Cooperation Council. Study on climate change in the Western Balkans Region. 2018.
- Srbija i klimatske promene. Strategija klimatskih promena sa Akcionim planom. <https://www.klimatskepromene.rs/projekti/strategija-u-oblasti-klimatskih-promena/>
- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. Godinu. 2020. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_04_46_921.html
- The Geneva Association. Insurance for a better world. Climate Change Risk Assessment for the Insurance Industry. A holistic decision-making framework and key considerations for both sides of the balance sheet. 2021. https://www.genevaassociation.org/sites/default/files/research-topics-document-type/pdf_public/climate_risk_web_final_250221.pdf
- World Bank Group. Climate Risk Country Profile. Bosnia and Herzegovina. World Bank. 2021. https://climateknowledgeportal.worldbank.org/sites/default/files/2021-07/15914-WB_Bosnia%20Country%20Profile-WEB%20%281%29.pdf
- World Bank Group. Climate Risk Profile North Macedonia. 2019. https://www.climatelinks.org/sites/default/files/asset/document/2019_USAID_Macedonia_CRP.pdf